

Prezbiterij stari je za sedanjim prezbiterijem, služi za zakristijo. Tristrani zaključek. Novi nad prvotni dvignjeni a nedv omno po gotski kontrukciji sestavljeni oboki. Na steanh okrog in okrog ostanki fresk takoj nad sedanjim tlakom prvi pas stoječih figur, nato drugi pas, kjer okvir kaže že težnjo ločnega nagibanja k višini in bi višina loka padla precej pod sedanjo.

Zunanjščina pa jasno kaže, da je prezbiterij povišan in se prvotna v oglih tesana skrbno obdelana zidava končuje v višini prvega venca na zvoniku. Odtod je obdelava ogelnih kamnov mnogo bolj groba.

Ostanki: sev. stena je predrta v za . olovici z novejšimi vrat, desna polovica pa kaže v pritličnem pasu ostanke stoječih figur. Teva (prva) je navpično na pol presekana. Figura ima boso nogo, zeleno suktnjo, rdeč plašč. Glava z nimbom je zgubila vso barvo, ohranjena samo obris. Nimb vrezan v omet po konturi glave in z dvojnimi koncentričnim krogom zunanji. Tudi konture obleke so vrezane v omet. Tla prehajajo iz rumenkastega ospredja v lila ozadje. Sledijo spodnje draperije več stoječih figur, ki so pa nerazločne. Najboljše je ohranjena sev. vzh. stena. Figure spodnjega pasu segajo do tal. Verjetno je bil pod tem še zastor in je sedanji tlak precej dvignjen. V spodnjem pasu so 3 stoječe figure - apostoli, Peter, Pavel in mlad apostol z nerazločnim, sekiri podobnim predmetom v desni roki. Nad firuami je precej širok večbarvni pas, pokrit s črnim križastim patronom. Enak pas obdaja ob straneh tudi zgornji par slik, kjer je ohranjena od kolen doli pred zelenkastim ozadjem stoječa figura v rdeči suktnji in oranžno rumenim patronim pokrita suktnja.

Ostanki, toda na ljувani sotudi v pritličju vzh. stene in pod oknom v jugovzh. steni, dočim na juž. steni doslej ni nič videti.

Važna za presojno in tudi kot s omenik je skupina 3 apostolov na sev. vzh. steni. Apostol Peter stoji obrnjen v profil v svojo levo, v rokah drži knjigo po kateri lista. Je plešast in ima sive lase in kratko brado. Oblečen je v lilakast plašč (pluvial), v belo, zeleno senčeno tuniko..

Pavel se opira z levo na ročaj meča, z desno drži stegnjeno, kazalec pri pasu. Oblečen je v ~~ozko~~ zeleno, ozko prepasano suktnjo. Na prsih je suktnja modno speta s knofi, tako, da se prikazuje srajca. Brada je rdečkasta, za pasom visi knjiga. Plašč je rdeč rumeno odšit in velikopotezno guban. Tretja figura je golobrada, prijeten obraz, lasje nakodrani, rumena suktnja z zeleno podšivko in zelenimi sencami, brez desno ramo in žago. Nad glavo se vidi ročaj z luknjo za prst, z levico drži knjigo in čita - sv. Simon. Pavel je neobut, Peter tudi.

Stoječa figura v vrhnji vrsti ima izrazito šilasto obuvalo, ki je terminum ante quem že pred konca 15.stol. Kolorit zelo živahen, tepel sit kolorit osnovan na lila, rdeči, rumeni in zeleni barvi.

Ozadje je bilo prvotno umazano modro, a je barva po večini odpadla z beležem tako, kakor sploh vse na suho delane barve, ta o bele - tunika sv. Petra. Povsod pa se kaže rumenaksta osnova. Petru ob levici visi velik gotski križ. Obrazi so zelo skrbno izrisani in zmodelirani. Zna ilen je rdečkast karnat modeliran s svetlimi toni, značilen je povdarek na korenini nosa in kopicami obrvi, ki dajo Petru in Pavlu resen, v posej zatopljen izraz. Poglobitev izraza je torej, dočim je Simon mlad in nežen, brez teh manirističnih značilnosti. Tla so plitva, nad njimi pa temno " " nizko ozadje.

Stilistično zadnja stopnja pred bujnim barokom pozne gotike.

Stele, CXIII, 12.7.1948, str.26 -28.

Batuje : Literatura: Kocjančič: Parochia Batuje Folium Perio dicum Arhidioec. Gorit. Gorica 1882 (tudi kot separat - prevod Erjavčevega slov. tekststa) ; S. Rutar: Goriška in Gradiščanska

Arhivalije : Farna kronika od začetka do 1928. Krstne in porčne knjige od ustanovitve kaplanije 1786l. dalje.

Stare slike - ni

Imenske oblike : Batuje, Wotuiach, Batuia, Battuia, Batuglia, Battuglia, plural femininum (Kocjančič).

Zgodovina: Kraj morda naseljen že v rimski dobi. Na starem pokopališču pri sv. Juriju najden ~~x~~ novce z napisom: IMPER TIBERIUS - na drugi strani: IDBVS MARTII.

Na ~~R~~ Rādnah kažejo sled kolesnic rimske ceste. Kraj Ošterija po tradiciji od rimske "Taberne"

Najstarejši naj bi bil del vasi z imenom Hribovec. Dolinci in Gorenjci ~~nka~~ mlajši. Vas je strnjene gručaste oblike, tipično primorskega značaja, z ozkimi "gasami" in "Kolonami" (ločni podvozi). Večja gradbena ~~ni~~ delavnost je vladala verjetno v 2. pol. 16. stol. ~~Obzi~~ Odločilnega pomena za razvoj vasi in fare je oporoka domačina Sebastijana ~~Lipovšaka~~ ~~(Sebastianus de Liebenhaus)~~ Lipovša (Sebastianus de Liebenhaus) v kateri je zapustil večjo vsoto za prezidavo cerkve sv. Ane, za ustanovne maše in za šolo v Batujah. Umrl je leta 1724. L. 1772 je bilo v vasi 49 hiš.

Vas je spčetka spadala pod faro Čarniče ter imela svojega kurata, l. 1786 pa je ustanovil Jožef II. tu kapelanijo!

Fara je ustanovljena l. 1855, 1856pa ji je od fare Kamenje pridružena tudi vas Selo. V 1. svetovni vojni vas ni trpela.

Cerkve : Blizu Ušaja (Huha) je stala nekoč cerkev sv. Jurija, ~~xxkxter~~ o kateri govori le še tradicija. ~~Ob~~ Ob njej je bilo staro pokopališče, ki so ga kasneje prenesli k sv. Ani. 1726 so cerkev podrli, njen material zlasti kamenite kose pa porabili pri gradnji cerkve sv. Ane. Sem so prenesli tudi 2 mala zvonova. Slika sv. Jurija visi sedaj v novi zakristiji župne cerkve.

Župna cerkev sv. Ane : Prvotna cerkev je nastala najbrž v 15. stol. Imela je 5/8 križno rebrasto obokan prezbiterij in majhno ladjo. L.

L. 1726. so podrli ladjo gotske cerkve, prezbiterij pa ohranili kot zakristijo nove cerkve ter sezidali nov prezbiterij, ki je od starega pomaknjen nekoliko proti jugu in ladjo, ki je segala do stopnic pod pevskim korom. Ta cerkev, sezidana z Lipovševu zapuščino, je imela ravno krit prezbiterij in v ostrešje odprto ladjo. Preiskava na podstrešju namreč pokaže, da so stene prezbiterija in deloma ladje ometane nad sedanjim obokom, oz. sedanjim svodom ter nad prezbit. zaključene z bisernim nizom.. Opeka cerkvene ladje pa je ornamentirana z belimi rombi. Kdaj so nastali sedanji svodi, kronika ne poroča, morda l. 1786, ko je bila cerkev povzdignjena v kaplanijo.

Stolp je bil sezidan 1742, ko je poprej le blagoslovljeno cerkev škof ~~župnik~~ Cecotti 12 avg. tudi posvetil. Morda je bila tedaj tudi obokana. L. 1726 je imela cerkev 3 oltarje. Veliki oltar sv. Ane je nastal ob dograditvi cerkve ter veljal ca 6000 florintov. V ladji sta bila 2 oltarja. Na eps sv. Marjeta, na evs sv. Jurija. Toda to sta bili le menzi, sliki pa sta bili "Rudi manum depicti supra altari mansam". Ob oltarju sv. Marjete sta bila l. 1728 pokopana Adam, sin Mateja in Marine in Urban, brat Lipovša.

Za Jožefa II. so iz Marijine cerkve v Kostanjeviči po uknitvi Karmelitov prenesli v Batuje tabernakel iz belega marmorja in verjetno tudi menzo vel oltarja. L. 1870 je oltar sv. Jurija zamenjal Marijin oltar (stal 400 florintov) Marijinega pa prižnica.

Nov tlak je 1875 veljal 500 florintov.

1848-49 je napravil orgle Blaž Vovk iz Trnovega pri Šempasu, ki jim je vojna 1916 pobrala piščali.

Slika v vel. oltarju je bila nova 1881. leta ter kupljena pri Zampachu na Dunaju.

L. 1901 so povišali cerkveni zvonik po načrtu Ivana Stanta, uradnika pri

JZ v Gorici, zidal ga je Josip Ložar iz Gojač. Prej je bil visok 17 m, sedaj 39 m. Delo je veljalo 260 kron.

L. 1904 so goriške uršulinke napravile nov kip skapulirske MB, 1902 sta bila kupljena 2 relikviarija, 1908 je bila nova orgelska omara in kor 1909 misijonski križ, 1914 nov kelih. Spovednice so iz 1880, omara v zakristiji iz 1888. L. 1901 je bil odstranjen zid pred cerkvijo, ostanek starega pokopališča, trg pred cerkvijo pa je nastal z postopnim odstranjevanjem okoliških zgradb. 1929. je bila cerkev povečana za dolžino sedanjega pevskega kora.

Nova zakristija je iz l. 1726.

Shramba na severni strani prezbiterja je plod moderne dobe.

Legaj: cerkev stoji na vzvišenem prostoru sredi vasi, pred njo pa je trg z blipo. Orientirana EW, zvonik je na N strani ob prezb.

Stilistična označba: Stara zakristija je poznogotski prezbiterij, sedanja cerkev pa je skromnejša baročna stavba, s pravokotnim, ravno zaključenim prezbit, in konkavno ladjo, oboje presvodeno šele v 2. pol. 18. stol.

Fasada: je plod ~~xx~~ zadnje povečave s porabo baročnega portala, manj uspele pa so slepe arkade nad porta om.

Streha je 2 kapna in krita s korci, novi vrh z v nika s čebulasto streho pa s svojim opečnim okvirnim motivom vpliva nemirno.

Opis Fasada je moderna s 5 slepimi stebriščnimi akradami ter baročnim portalom iz 1. pol. 18. stol. nad prekladno stršico pa je ^v okviru baročni *okvir* golob na lipi z oljčno vejico v kljunu. Severna in južna stran ladje imata po 3 okna, od katerih zahodna dva v cementu posnemata okvirni motiv baročnih - to je preprost četverkoten okvir s podolžno

na koncih zaobljeno gredo ter profilirano prekladno strešico.

Streha novega prezbitერიja je nekoliko nižja od strehe ladje.

Stolp iz l. 1742 ima polkrožen vhod ter je vodoravno 2 x razdeljen z venčnimi zidci pravok. profila. Ogli in žig line novega poviška so obrobljeni z živo rdečo opeko, streha je pločevinasta in čebulaste oblike. Ladja in novi prezbitერიj imata baročni podstrešni zidec trebušastega profila. Na prezb. in ladjo je na sev. strani novo prizidana shramba, na južni strani pa baročna nova zakristija.

Gotski prezbitერიj, današnja stara zakristija, je brez talnega zida ca 1.20 povišan ter z robovi iz lepo obdelanega kamna. Sledov gotskih oken na N strani ima stara zakristija resen baročni portal, pač pa je na v južni steni prebito baročno okno. Vsa zunanjščina je pobeljena.

Nötranjščina - Pravokotna podolžna ladja (d. 12.23, š. 7.24) zadnji prizidek (d. 3.40) je prekrita z zrcalnim svodom, ki ga pod grlom obrobl. profiliran venčni zidec. Nad baročnimi okni so sosvodnice, nad okni dozidka pa sta le z barvo nakazani. Na svodu ladje je moderna freska M. Vnebovzetja slabe kvalitete iz l. 1931.

Slavolok je polkrožen ter izhaja iz podstavkov, ki sta na vrhu profilirani z baročnima blazinicama in žlebom med njima. Ta motiv recipročno ponovi tudi kapitela.

Pevski kor sloni na 2 kamenitih stebrih.

Prezbitერიj dvognjen nad ladjo za 2 stopnici, banjasto ~~kan~~ obokan s sosvodnicami in venčnim zidecem, znovtjaz slavoloka je letnica 1931. Mere so: d. 6.30, š. 4.35.

Nova zakristija je krita z ravnim ometanim stropom.

Prezbitერიj gotske cerkve je bil nekoč križno rebrasto obokan, ob baročnih prezidavah so rebra zbili, sosvodnice poglobili, povišali ter

zaokrožili. Današnja tla so nekoliko višja od starih. (Mere prezbiterja so d. 3x3x 3.90, š. 3.65.

Na NE strani starega prezbiterja so bile meseca julija 1948 odkrite gotške freske: 3 apostoli (sv. Peter, sv. Pavel, sv. Simon). Sv. Peter z velikim ključem in knjigo, sv. Pavel z mečem in knjigo v vrečici za pasom, sv. Simon z lokom žage. Tip sv. Petra in Pavla ustreza prastaremu ikonografskemu izročilu, sv. Simon je mladostem. Detajli na oblekah (razporek na prsih sv. Pavla, Simonovi rokavi) so pripomoček za datacijo. Slikarjeva posebnost je modelacija obrazov in korena nosu, Draperija ustreza stopnji tik pred poznogotskim barokom. Kolirit: vijolična, rdeča, rumena, zeleno olivna senca; vijolično ozadje priča za isti čas. Gre za lahko beneško inspirirano smer ca 1480.

Pas, ki ločito polje od zgornjega je patiniran s križnim v-rocem. V zgornjem polju slikarija le delno ohranjena. Videti je stoječo, najbrž žensko figuro od kolen navzdol s koničastimi čevlji in patronirano obleko. Fragmenti apostolskih figur so se pokazali tudi desno od vhoda na severni steni. Ti bodo prebeljeni.

Primerjaj freske v Kontovlju in v prezb. v Vrzdencu!

Oprava : Veliki oltar je iz časa zidave baročne cerkve, ca 1726 iz raznobarvnega marmorja s 4 stebri, od katerih sta srednja pomaknjena nekobiko naprej. Kapiteli so kompozitni. V atiki za ogli preslikanega čela je Bog Oče; vrh čelnih odsekov pa 1 angel, vrh atike putto in pa 1 putto tudi nad gredo nad zunanjima črnima stebroma.

Tabernakel je iz srede 18 stol ter prenešen iz Kostanjevice pri Gorici - verjetno tudi intarzirana marmornata menza s kartušo na sredi z volutami ob strani, vrh katerih je angelska glavica.

Slika sv. Družine in sv. Anje je nazarensko delo, kupljeno 1881 na Dunaju. (Pločvina, olje).

Oltar škapulirske MB je domače delo z vgraviranim detetom iz leta 1870. Sredi antependija je v g intarziju MB z Detetom. Ob atiki pa volute, na vrhu putti. Oblečen Marijin kip - glava iz voska so izdelale 1904 Goriške uršulinke.

Prižnica je lesena in povprečno klasicistično delo ca 1870.

Ob krstnem kamnu slika Jezusovega krsta (pl. o.) zgoraj ovalno zaključena - 18. sth.

V prezbitteriju na steni baročni križ.

V novi zakristiji na baročnih konzolah kipi: Sv. Petra, sv. Boštjana in sv. Pavla, iz 1. pol. 18. stol.

Slika sv. Jurija (84x 62) les, tempera, verjetno iz 1. pol. 17. stol.

V zakr. jevzidana črna marmornata plošča, ki je bila poprej vzdana na eps v ladji, priča o zidavi cerkve:

I HOC TEMPLUM EST ERECTUM IN HONOREM
 ET DEI GLORIAM SUMPTIBUS PERILLUSTRIS
 DON SEBASTIANI DE LIEBENHAUS, SUPREMI
 CAPITANEI DUCATUS CRUMLOVY ET CON-
 SILIARY SER^{MI} PRINCIPIS A SCHWARZENBERG
 SUB CURA REVEREND^{MI} D^{NI} IOAN: ANT NUSSI
 PAROCHI CERNIZENSIS
 ANNO DOMINI
 MDCCXXVI

RELIEFNI KRIŽEV Reliefni križev pot je kupljen 1947. v Italiji, brez kvadrate.

Spovednice iz 1. 1880, cerkvene klopi nove.

V župnišču nekoliko preslikana slika sv. Alojzija pl. o. 2. pol. 18. stol.

Vas. Na vzhodni strani ~~pre~~ za cerkvijo (v Gasi) je tipična 1 nadstropna hiša, zdaj senik, ki ima pravokoten portal z lahno usločeno preklado ter posnete robove s poševnim prehodom v pravi kot. "etnica 1605. Hlev pri Krmelovih ima 4 kotna okenca s poševnim prerezom iz ca 1600. Enaka okna ima tudi stavba pod Grohovcem, kjer je tudi slikovit podvoz. Portal, ki vodi tu v hlev je 1687 ter sestavljen iz kamenite rustike. Na zunanjsčini ~~ž~~ "pri Zupanivoh" je prvovrstna freska Pieta.

Zapiski topografske komisije 8. VII. 1948.

... "Batujška župna cerkev ^{vica} mu (župniku Ignaciju Lebanu) je bila vedno v mislih. Delal je načrte že pred vojsko, pa ga je prehitelo evropsko klanj in je ni mogel takrat povečati. Ohranil pa je načrt benediktinca p. Wer-nerja, ki je sezidal tudi malo semenišče v Gorici, in po tem načrtu je po vojski cerkev podaljšal in preuredil. Tudi je sam dokupil nekaj sveta pred cerkvijo, "da bo imela hiša božja več luči in potrebnega zraka", ^{Kolov} ~~ka~~ je zapisal v oporoki.".....

Ignacij Leban, župnik batujski. - Koledar Goriške Mohorjeve družbe ^{ve} leto 1940, str. 79-81. (o cerkvi. ^{ve} 81).